

Els dijous del

Cineclub

Fem memòria | 9 d'abril del 2015 | Horari: 20.00 i 22.30 h

En el balcón vacío

1961, Jomí Garcí Ascot

Sinopsi

Aquesta pel·lícula explora la guerra civil espanyola vista a través dels ulls d'una nena: Gabriela. Una vegada adulta i exiliada a Mèxic, recorda els esdeveniments que la van marcar durant aquella etapa.

Fitxa tècnica

Director.....Jomí Garcí Ascot
Guió.....María Luisa Elío,
José Miguel Garcí Ascot,
Emilio Garcí Riera
Idea.....Jomí Garcí Ascot
Productor..... Ascot/Torre
Fotografia.....José Torres
Durada.....70m

Fitxa artística

**Nuri Pereña,
María Luisa Elío,
Conchita Genove,
Jaime Muñoz de Baena,
Belina Garcí,
Fernando Lipkau**

Context històric

En pocs casos l'exili és voluntari; majoritàriament es tracta d'una persona que s'ha vist forçada i fins i tot amenaçada d'abandonar la seva terra per raons polítiques, socials o físiques. El cas de l'exili republicà no va ser gens diferent.

A mesura que l'acabament de la guerra s'apropava, i adonant-se de la derrota i per consegüent, de l'avançament de les tropes franquistes, molts ciutadans espanyols iniciaren un exili massiu i esfereïdor cap a França. Tota aquella gentada composta per dones, nens, persones grans, excombatents, discapacitats... fugien empesos per la por condicionada pel final d'una guerra que sabien ja perduda. Aquesta població civil seguí un impuls col·lectiu, esperançats per unes retroballes al país veí amb els seus éssers estimats, un cop finalitzat el combat; així va ser com 450.000 espanyols travessaren la frontera

francesa durant la guerra civil i l'immediat període de postguerra. Aquesta població exiliada es va escampar per diversos països que els acolliren, en particular França, estats d'Amèrica llatina com Mèxic, l'Argentina o Xile, i encara altres destinacions com l'antiga Unió Soviètica i el Regne Unit. L'exili fou una vivència penible i difícil que constituí un abans i un després en la vida d'aquests espanyols, allunyats de llurs famílies, amb un futur incert i els records de tota una vida abandonats enrere.

Escrit per **Pedro Picón.**

Crítica

“-La niña sabía muchas cosas, pero no sabía por qué tenía miedo (...) ¿A qué tenía entonces tanto miedo?” (...)-

Aquest film té un valor històric fonamental. A Mèxic, es considerada com l'únic testimoni de ficció que toca el tema de les vivències de l'exili espanyol. Tot això el converteix en objecte d'estudi i anàlisi per interpretar què va suposar l'exili i la nostàlgia com a motor emocional, així com les idees estètiques i conceptuals que a nivell cinematogràfic donaren impuls al “Grupo Nuevo Cine” (GNC).

Per tant, si parlem d'exili, és evident que entrem en un món interior pertorbat per l'enyorança de la terra, pel temps perdut, que sovint es fa interminable quan va d'un pla real al simbòlic. La noció d'exili suposa un sentiment de nostàlgia, el desig pel que ja no es té però continua present en la memòria com un record, a vegades idealitzat o irreal de l'objecte perdut. La nostàlgia també entesa com un sentiment col·lectiu que es manifesta per mitjà de la producció cultural i artística.

No només estem davant d'un extraordinari llegat artístic, estem també immersos en un conjuntura sociocultural protagonitzada per alguns exiliats i alguns mexicans que va donar sortida a una nova cultura cinematogràfica, a una modernitat

entesa com una nova experiència estètica i moral protagonitzada -en gran part- pel GNC.

Cal fer esment que van ser coneixedors i contemporanis del cinema de *La Nouvelle Vague* i la seva revista *Cahiers du Cinéma*.

Tots aquests cineastes compartien la preocupació pel deplorable estat del cinema mexicà. Van fer una revista anomenada Nuevo Cine (de molt curta durada) on expressaven el seu objectiu de construir una cultura cinematogràfica.

En el número 1 de la revista Nuevo Cine van escriure un manifest on donaven a conèixer els seus principis:

- 1.- Necessitat de promocionar nous cineastes.
- 2.- No censurar el cinema d'autor.
- 3.- Llibertat de producció i exhibició del cinema independent, del documental i el curtmetratge.
- 4.- Estimular i recolzar les escoles de cinema, cineclubs, cinemateques, publicacions de crítiques i articles, investigacions i cinema experimental.
- 5.- Criteri obert quant a les exhibicions.
- 6.- Defensar el cinema de qualitat dels Festivals.

Jomí García Ascot ja posa de manifest aquestes idees amb els seus curts:

Un día de trabajo i *Los novios* (que va formar part del llargmetratge cubà *Los cuentos de la Revolución*).

A partir d'un conte escrit per María Luisa Elío (esposa del director) i després d'un intens debat surt el guió de *El balcón vacío*.

Podem veure que la seva forma

fílmica busca la reconstrucció de les peces perdudes en un trencaclosques impossible de lligar amb la convenció narrativa i lingüística. De tot plegat quedat clar que el director aprofitant la seva manera de viure i representar l'exili entra de ple en l'ús d'un recursos estilístics i tècnics absolutament moderns i que per donar fidelitat al relat fa servir material d'arxiu documental. També usa el zoom, el pla seqüència que segueix la protagonista pels carrers de Mèxic, el collage, el llenguatge sincopat, sense transparències...

Com a conclusió, estem davant d'un manifest d'exili i modernitat cinematogràfica que reivindica la política d'autor, la consciència de la representació lingüística, una nova manera d'apropar-se al realisme a través de la narració, del document o de l'experimentació que, en el seu conjunt, expressa una nova experiència estètica i moral. El fenomen fílmic és ja un fenomen cultural, una renovació profunda, especialment, una promesa per l'art i la cultura cinematogràfica mexicana.

Álvaro Fernández

*(El cine del exilio o la nostalgia:
En el balcón vacío)*

cines
IMPERIAL

Ajuntament
de Sabadell

Cineclub Sabadell